

Lleure i extraescolars. L'aprenentatge fora de l'aula

De vegades en diem **educació no formal**. Cada cop amb més freqüència ens referim a l'**educació a temps complet**. Però al final sempre apareix el terme indefinit de les **extraescolars**. I sempre acabem pensant en les activitats de **lleure educatiu** que van ser en l'origen del sector: els esplais, els agrupaments, les colònies i els casals d'estiu.

Avui ja ningú no discuteix que l'educació és un concepte ampli, que va més enllà de l'activitat docent a l'aula i que els espais i el temps de lleure son especialment adequats per complementar, completar i enriquir els aprenentatges formals. Però tan cert com que ningú no ho discuteix és que aquestes activitats tenen serioses dificultats per arribar a la totalitat de la població, que la seva sostenibilitat econòmica és precària i que hi ha nombroses dificultats de caire administratiu, normatiu, burocràtic i logístic que en dificulten la consolidació com a dret universal.

Avui hi ha un sector professional del lleure educatiu en el que es combina el **voluntariat**, la prestació de serveis com a **activitat econòmica** i una **oferta pública** que afronta dificultats de finançament i planificació. Construir una agenda reivindicativa i prestigiadora d'aquesta activitat requereix posar damunt de la taula diversitat d'elements que només es podran prendre en consideració de manera adequada si els exposen els agents que en son protagonistes, amb els respectius punts de vista.

Ni les activitats extraescolars lligades als centres educatius estan regulades, ni queda clar, quan escoltem l'administració, quina ha de ser l'àrea del poder públic que ho faci. No hem decidit quina formació han de tenir els monitors, talleristes, educadors que imparteixen les extraescolars, ni quin és el nivell que s'ofereix en aquests aprenentatges, que s'ha de situar entre la iniciació lúdica i algun grau d'especialització. Hem de parlar sobre la manera com es combina el contingut de cadascuna de les activitats amb l'educació en sentit ampli que aporta el lleure educatiu. Hauríem de parlar d'un espai d'oci (el nostre lleure de sempre) que no ha d'incrementar la pressió o exigència damunt dels infants sinó que ha de contribuir al seu benestar.

Cal debatre sobre els titulars de les activitats. Han de ser els centres educatius, les associacions de famílies, les entitats o les empreses? O potser hem de trobar una combinació adequada per tal que cadascun d'aquests agents aportí al sistema el que millor sap fer?

Des d'algun àmbit concret s'està promovent la creació de codis de **bones pràctiques** per assegurar mínims de **qualitat** i **professionalitat**, algunes organitzacions reclamen sistemes de coordinació entre els responsables de les activitats i els equips docents, i nombroses veus alerten sobre la necessitat de posar fre a gestors de serveis que precaritzen l'activitat a partir de rebaixes insostenibles del preu.

La **contractació pública** és la principal eina per vehicular l'oferta local i de proximitat d'activitats de lleure educatiu en períodes d'estiu i vacances, però la qualitat de les licitacions és qüestionable quan els tècnics municipals de joventut, drets socials, educació o cultura tenen coneixement jurídics limitats. I els sectors professionals reclamen que **el preu** no sigui el factor determinant per a l'adjudicació dels contractes.

S'han elaborat guies i recomanacions per tal que els municipis **planifiquin** amb visió àmplia les seves polítiques de lleure educatiu, però la implantació d'aquestes pràctiques és encara molt minsa i no sempre és fàcil trobar l'encaix entre el suport a l'activitat de lleure educatiu d'arrel voluntària i l'oferta de serveis professionals, imprescindible per garantir el dret al lleure per a tots els infants i joves.

Hi ha veus que alerten sobre la pèrdua de qualitat professional en els equips de monitors i, en paral·lel, es constata que en alguns territoris es fa difícil comptar amb prou dirigents per atendre la necessitat de servei. El respecte al **conveni col·lectiu** del sector i la necessitat que aquest **millori progressivament** per consolidar les trajectòries laborals dels equips de treball és una demanda permanent damunt de la taula.

Però tothom sap que els marges econòmics d'aquest tipus d'activitat són escassos i la capacitat adquisitiva de les famílies fa difícil incrementar la despesa per atendre les noves necessitats. Quines han de ser les polítiques de l'administració per fer suport econòmic a la població en desavantatge i assegurar al mateix temps que la qualitat i les condicions dels serveis estaran per damunt de l'indignitat mínima?

De la mateixa manera que en l'educació formal, és necessari garantir la presència d'educadors que atenguin els usuaris amb necessitats educatives especials per assegurar la inclusivitat i l'accés universal a les activitats.

Està fora de dubte que l'educació a temps complet, fora de l'aula, informal o a través d'extraescolars és una component necessària del model educatiu que ha d'atendre la totalitat de la població. La manera com s'ha d'assegurar que es converteix en un dret garantit, però, requereix encara molt d'**esforç compartit**.